



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Criminibus, Conjugium Impedientibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

media nocte vult inchoari; quòd Tridentini decretum & Jura antiquiora, nuptias ab Adventu prohibentia, interpretationem accipiant à Concilio Ravennatenfi XI, celebrato sub Clemente V. prohibitionem illam inchoari aferente ab Adventus primâ Dominicâ: quam à media nocte inchoari, certum est. Unde Dominicam istam antecedente Sabbatho totò nuptias celebrare fideles, spectatò Jure, possent: & fortassis in Germania quandoque celebrarent, si earum solennitati carniprivium & Sabbathinæ diei veneratio non obstaret,

ARTICULUS III.

De Criminibus Conjugium Impedientibus,

SUMMARIUM.

37. *Varia crimina matrimonio obstant.*
38. *Id impediunt I. Fornicatio cum consanguinea uxoris vel sponsæ,*
39. *II. Raptus alienæ sponsæ,*
40. *Istiusque in raptum consensus:*
41. *Saltem, si sponsa sit de presenti.*
42. *III. Cades propria uxoris,*
43. *Facta auctoritate propriâ:*
44. *Etiamsi ea in adulterio sit deprehensa.*
45. *Cade mariti impedimentum induci, quidam negant.*
46. *Meliùs alii affirmant.*
47. *IV. Presbytericidium.*
48. *V. Matrimonium cum Moniali.*
49. *VI. Susceptio prolis suæ ex Baptismo sine necessitate.*
50. *VII. Penitentia publica.*
51. *VIII. Prolis suæ interfectio.*
52. *Testimonium Navarri de bonum criminum impedimentis,*
53. *Consuetudine sublatis.*

Varia sunt crimina, producentia impedimentum nuptiale: quorum quædam, ut in lui conjugis mortem Machinatio, Adulterium cum contractu vel promissione matrimonii, istius contractus Clandestinus & Raptus, contrahendi matrimonii animò perpetratus, matrimonii valori: alia complura eorum honestati duntaxat obstant. Posteriorum

Primum est Incestus, commissus cum consanguinea suæ uxoris vel cum consanguineo sui mariti *c. 1. & c. Transmisso 4. de Eo, qui cognovit consang.* uti & Fornicatio sponsi de futuro cum sponsæ suæ consanguinea, huic primò gradu conjuncta, hoc est, cum sponsæ matre, filia vel sorore: & sponsæ cum primi gradus consanguineo, hoc est, cum patre, filio vel fratre sponsi, *c. Veniens 2. eadè Rubric.* Ex cujusmodi crimine ortum nuptiale impedimentum supra *Tit. 13. à n. 4.* est declaratum.

Secundum, Raptus alienæ sponsæ; istius enim raptori, non cum rapta duntaxat, sed etiam cum alia quacunque matrimonii ineundi jus ademptum est *can. Statutum 27. q. 2. verbis, Statutum est à sacro conventu, ut, si quis sponsam alterius rapuerit, sine spe conjugii maneat:* & qui ex istis interpretationem accipit, *can. Si autem 36. q. 2.* Rationem reddit Sotus in *4. dist. 27. q. unica, art. 1.* quòd, qui alienum conjugium perturbare ausus est, proprii contrahendi jure meritò privetur; ut in eo, in quò deliquit, puniatur, *c. Cum olim 33. de Offic. deleg.*

Idem cuicumque alteri viro nubendi impedimentum etiam à sponsa rapta, si raptori consentiat, contrahi, cum Sanchez *Lib. 7. de Matrim. disp. 12. n. 44.* vult Palao *cit. p. & h. 2. n. 9.* & satis clarè à contrario deductò argumentò desumitur

M m

EX CAN.

ex *can. Statutum cit.* verbis, *Et si ipsa eadem crimini consentiens non fuerit, licentia nubendi alii non negetur.* Unde etiam ista, matrimonii, quò ligata est, vinculo dissolutò, aliud conjugium inire non potest; quòd tali casu tam matrimonio, quàm viro, cui desponsata est, injuria ab ipsa non minor, quàm à raptore inferatur. Quæ sicut satis certa, ita

41. Incertum controversumque est, an *can. Statutum cit.* de sponsa de præsentis tantum, vel etiam de futuro, sit intelligendus. Sunt enim, qui in *can. cit.* cum Glossa *V. Rapuerit*, Archidiacono in *pr.* & Turrecremata *n. ult.* eò proditum nuptiarum impedimentum foemina etiam de futuro tantum desponsata raptu contrahi, velint; quòd textus loquatur generaliter & sine ulla inter personas desponsatas distinctione; ideoque locus sit *arg. can. Consulisti 18. V. Et quod 2. q. 5. § 1. De pretio 8. ff. de Public. in rem act.* Ita isti & probabiliter omnino, Alii tamen non minori probabilitate cum Paludano in *4. dist. 34. q. 1. art. 2. n. 3. & cit. Sanchez n. 45. can. cit.* verba, *Si quis sponsam alterius rapuerit*, de sponsa de præsentis, sive uxore aliena, accipienda volunt, eà permoti ratione; quòd in materia poenali & odiosa sponsæ nomine, non generaliter quæcumque, sed ea duntaxat veniat, quacum sponsalia per verba de præsentis sunt contracta.

42. Tertium est Uxorididium. Non quidem animò matrimonii cum alia cædis conscia in eamque consentiente ineundi; cum hac intentione perpetrata conjugis cædes matrimonium omnino dirimat, *c. 1. de Convers. infidel. ut Tit. 7. n. 13.* est dictum. Neque etiam, si uxor de crimine convicta & ad mortem condemnata autoritate publicâ interficiatur, *arg. can. Quicumque 33. q. 2. ibi, Qui uxorem absque lege & sine probatione inter-*

fecerit. Unde à contrario inferitur, secundum leges & ex publica probatione factâ uxoris interfectione matrimonium non impediri. Sed, si ea ex præcipiti ira, odio, vindicta, privatâ autoritate occidatur; hòc enim casu maritum, uxoris suæ interfectorem, à conjugio cum alia ineundo impediri, patet ex *can. Interfectores 5. can. Quicumque cit. can. Admonere, 33. q. 2.*

An etiam, si occidat eam in adulterio deprehensam, dubium facit; quòd ejus cædem non solum præscâ à Romulo latâ, teste Plutarcho: sed posterioribus etiam legibus marito permissam, clarè satis innuat *can. Inter hæc 6. q. cit.* ubi Nicolao I. de uxore adultera proposita est quæstio, utrum marito liceat secundum *Mundanam legem* eam interficere; idemque Longobardorum & aliarum Gentium legibus & moribus receptum fuisse, perhibeat Tholosan. *Synag. Lib. 36. cap. 6. à n. 21.* & secundum *l. Gracchus 4. C. ad l. Jul. de Adulter.* etiam adulteri in flagitio deprehensi interfectorem puniendus sit, ob justum dolorem, quem difficillimum sit temperare *l. Si adulteriu 38. §. 8. ff. ad l. Jul. de Adulter.*

Nihilominus uxoris, etiam adulteræ, cædem ademptione spei conjugii cum alia quacumque ineundi plecti, Canonibus Ecclesiastici voluerunt, *can. Interfectores 5. & can. Inter hæc 6. q. cit.* quibus & *can. Si quod verius 9. q. cit.* textibus leges Civiles, si quæ adulteræ uxoris cædem impunitam relinquunt, meritò sunt correctæ; quòd nimiam licentiam præberent, reum non auditum & non examinatâ causâ interficiendi in statu, in quo de salute æterna maximè periclitatur: quò modò perpetratam cædem à mortali culpa non excusari, cum *S. Thomæ in 4. dist. 37. q. 2. art. 1. Covarruvia de Sponsal. p. 2. cap. 5. §. 7. n. 15.* & aliis docent

docent Molina *Trañt.* 3. de 1. & 1. *disp.* 7. n. 2. & *disp.* 99. n. 14. Sanchez *cit.* Lib. 7. *disp.* 16. n. 2. & duo Barbosa Petr. in 1. Si ab hostibus 10. §. fin. ff. Solut. Matrim. n. 43. August. in *can. Inter has cit.* n. 1.

45. Magis inter DD. controversum dubiumque est, an nuptiarum spe etiam privetur uxor interficiens maritum. Id enim non obscure cum S. Thoma *cit.* q. 2. art. 2. Turrecremata in *can. Interfectores cit.* art. 2. n. 5. & cum Sylvestro *V. Matrimonium* 7. q. 6. d. 1. disertè negat *cit.* Sanchez n. 6. ex ratione; quòd conjugii jus & spem viricidiò amitti, nullo Jure sit expressum; cum allegati textus omnes de cæde uxoris loquantur: neque eadem ratio sit cædis mariti, quæ uxoris; cum enim naturâ sua viri audaces, fœminæ timidæ sint, ideòque minus facilè & frequenter istæ, quàm illi in conjugis sui mortem machinentur, constitutò in conjugis interfectorem nuptiali impedimentò uxoris, quàm viris, consulendi major ratio fuit.

46. Sed fundamentum hoc speciosum magis, quàm solidum est; cum non desiderentur textus Juris, qui conjugii spem adimant uxoris, insidiantibus vitæ maritorum: eamque adimendi ratio ipsas non minùs afficiat, quàm maritos; quantumvis enim hætenus allegati textus non meminerint fœminarum, idem tamen juris de istis esse, eruitur ex *can. Indignantur* 32. q. 6. & exprimitur *c. 1. de Divorciis*, ubi mulier propter insidias mariti vitæ structas spe conjugii perpetuò privatur: quantumvis machinatio non consecuta sit effectam. Ergò multò magis illius spe excidet, cum homicidium opere subsequitur: sicut, hòc subsecuto, eâ excidit maritus; cum in correlativis dispositio de uno alterum comprehendat, quando eadem ratio est utriusque: ratio

autem maritum uxoricidam à conjugio omnino removendi, *can. Admonere cit.* reddatur; quia occidisti partem corporis tui legitimò matrimonio sociatam, filios orphanos fecisti: quæ cum æquè in fœmina viricida ac uxoricida viro procedat, illi etiam alterius conjugii spem à Jure præcisam, satis probabiliter defendunt Navarrus *Manual. cap.* 22. n. 74. Gutierrez *de Matrim. cap.* 88. n. 4. Canisius in *c. 1. cit.* n. 2. Pontius *Lib. 6. de Matrim. cap.* 14. n. 2. Palao *Trañt.* 28. *disp.* 4. p. & §. 2. n. 7. & Gonzalez in *c. 1. cit.* n. 3. & 14.

47. Quartum hujusmodi impedimentum est Presbytericidium, sive interfectio Sacerdotis *c. 2. de Pœnit. & Remiss.* cujus textus est, *Qui Presbyterum occiderit &c. convictus usque ad ultimum vita sua tempus militia cingulo careat & absque spe conjugii maneat.* Unde crimen hoc, ut nuptiale impedimentum inducat, in judicio externo legitime probari oportere, neque ejus aliàs occulti, in interno sive Pœnitentiæ foro confessionem sufficere, cum Panormit. in *c. cit.* n. 1. Ant. de Butrio *ibid.* n. 6. & aliis rectè advertit *cit.* Sanchez *disp.* 6. n. 9. quòd relato textu à conjugio arceatur, qui de ejusmodi cæde est convictus: quòd accidit in externo & contentioso, non in interno sive Conscientiæ foro; cum enim in isto desideretur rei accusator, & testes, aliæque probationes non admittantur: sed crimina judici solius pœnitentis ultronea confessione innotescant, convictus in eo dici nemo potest.

48. Quintum, matrimonium initum cum sanctimoniali, *can. Iis ergo*, 27. q. 1. quantumvis enim id propter solenne votum continentiæ irritum, nullumque sit, *c. Meminimus* 3. *Qui Clericis & vovent. & c. Unico. de Voto in 6.* vir tamen, qui sacratam Deo fœminam ad injuriam

M m 2

Christi

Christi sibi copulare præsumperit, in tantæ temeritatis pœnam matrimonium cum aliâ inire perpetuò prohibetur, *Glossa in can. cit. V. Nunquam* & Sanchez *l. cit. n. 11.*

49. Sextum est propriæ sobolis ex sacro fonte susceptio, *can. De eo, 30. q. 1.* Non in necessitate; cum istâ urgente prolem suam baptizans & ex Baptismo levans debiti exigendi jus retineat, *can. Ad limina 7. q. cit.* & alterius conjugii mortua sua uxore ineundi spem non amittat. Sed ex indultria, ut habet *can. De eo cit.* hoc est, malitiosè, *arg. c. Si vir 2. V. Ex malitia, de Cognat. Spirit.* & animò insidiandi matrimonio, sive alterum conjugem privandi debito conjugali; ut spe conjugii, cujus impedimentum ponere voluit, perpetuò privetur, *cit. Sanchez n. 8. & Palao §. 2. n. 19.*

50. Septimum, Pœnitentia solennis seu publica, quamdiu hæc agitur, *can. fin. 33. q. 2.* quodd nuptiæ secum ferant læritiam, non convenientem illi, qui Pœnitentiæ & luctui est adstrictus. Peractâ autem pœnitentiâ matrimonium permissum est *can. Si quis cum duabus 33. q. 2. Sanchez ibid. n. 10. & Palao §. cit. n. 12.*

51. Octavum denique est interfectio proprii filii *c. 1. de His, qui fil. occid.* ubi mulieri, prolis suæ interfectrici, conjugii ineundi licentia tribuenda asseritur, si repugnante carnis fragilitate, incontinentiæ timor subsit, minimè obscurò argumentò, ejus timore & periculo cessante, conjugium denegandum, ut cum *cit. Sanchez n. 12. notat Barbosa in c. cit. n. 6.*

Non levis momenti & non infrequentis in praxi usûs dubium est, an relictis criminibus annexa à Jure impedimenta matrimonii contrahendis hodie quòque obstant. In quo Doctores variè sentiunt ac loquuntur. Imò aliqui, an

ea consuetudine, quâ ab aliis sublata asseruntur, tolli possint, ambigere videntur.

Mihi tamen plurimorum instar est hac de re testimonium Navarri, vici, à Concientiæ quæstionum, ad ipsum ex universi Orbis partibus delatarum, resolutionibus celeberrimi: qui cùm seculum vivendo & ferè totum literariis laboribus absumpsisset, & in diversis provinciis, Romæque diu moratus fuisset, tamen *Manual. cap. 22. n. 75.* de Incestu & *n. 85.* de aliis hujusmodi ex crimine ortis conjugiorum obstaculis loquens, disertè ait, se, in tanta ætate, in iis dispensationem peti, nec vidisse, nec audivisse. Unde Turrecremata *in can. Nullus 31. q. 1. n. 3.* Gaëtæ *in can. Ad limina cit. §. 4. n. 408.* Henriquez *Lib. 12. cap. 2. n. 1. lit. R. Lessii Lib. 4. de l. & l. cap. 3. n. 68. cit.* Sanchez *disp. 17. n. 8. Pontii Lib. 6. cap. 14. n. 4.* & aliorum VV. communis & RR. DD. satis concors sententia est, ea universali consuetudine esse sublata. Tolli autem potuisse extra controversiam est; cùm omnia Jure positivo Ecclesiastico: imò pleraque non à sumis Pontificibus, sed à Provincialibus Conciliis, legem Ecclesiæ universalem condendi potestatem non habentibus, sint introducta, ut probè advertit Sotus *in 4. disp. 37. q. unic. art. 2.* Juri autem positivo Ecclesiastico derogandi, eoque introducta impedimenta abrogandi vim legitimè præscriptæ consuetudini competere *c. fin. de Consuetud. lit. decisum,* & cum Innocentio *in c. 1. de Cognat. Spirit. in fine,* Turrecremata *in can. Placuit 13. disp. 32. art. 2.* & aliis tradant Suarez *Lib. 7. de LL. cap. 19. n. 14.* & Rochus de Curte *in c. fin. cit. f. 2. n. 34. & 35. juxta dicta ad Tit. 1. n. 187.*